

Тақво ва унинг фазилати

05:00 / 01.03.2017 7720

Бисмиллаҳир роҳманир роҳим

Али розияллоҳу анҳу дедилар: “Тақво Аллоҳдан қўрқиш, Қуръонга амал қилиш, озга қаноат қилиш, кетадиган кунга тайёргарлик кўришдир”.

Абдуллоҳ ибн Масъуд розияллоҳу анҳу:

نُتُوْمَاتِ الْوَهْتِ اَقْتَحَّ الْعَلَلِ اَوْقَاتِ اَوْنَمَآ نِيْدَلِ اَهَيَّ اَيَّ نُوْمِلْ سُمُّ مُمْتِنًا وَاِلَّا

яъни, “Эй, имон келтирганлар! Аллоҳдан чинакам қўрқув билан қўрқингиз ва мусулмон бўлмай дунёдан ўтмангиз!” (Оли Имрон, 102) ояти ҳақида шундай дедилар: “Аллоҳга чинакам тақво қилиш дегани, У зотга итоат қилиб, осий бўлмаслик, У зотни доим зикр қилиб, асло унутмаслик, Унинг неъматларига доимо шукр қилиб, куфрони неъмат қилмасликдир”. Банданинг шукри барча тоатларда бўлиши керак. У зотни зикр қилиб унутмаслик деганда, банда қалби билан Аллоҳнинг барча амру фармонларига сўз ва амалда бўйинсўниши, қайтариқларидан бутунлай қайтиши назарда тутилади.

Толқ ибн Ҳабиб раҳимаҳуллоҳ дедилар: “Тақво – Аллоҳдан савоб умидида Унга итоат қилиш, Унинг иқобидан қўрқиб, маъсиятларни тарк этиш”.

Абу Дардо розияллоҳу анҳу шундай дедилар: “Чинакам тақво дегани, банда зарра оғирлигидаги гуноҳни ҳам қилишдан сақланиши, баъзи ҳалол нарсаларни ҳам ҳаром бўлиши мумкинлигидан, ўша нарса ўзи билан Аллоҳнинг ўртасида парда бўлиб қолишидан қўрқиб, ўша ишни тарк этишдир. Зеро, Аллоҳ таоло шундай марҳамат қилган: “Бас, кимки (дунёда) зарра миқдорида яхшилик қилган бўлса, (қиёмат куни) уни кўрар. Кимки зарра миқдорида ёмонлик қилган бўлса ҳам, уни кўрар” (Залзала, 7,8-оятлар). Шундай экан бирор бир яхшиликни ҳам паст санамасдан қилавергин, бирор бир ёмонликни ҳам паст санамасдан ундан сақлангин”.

Суфён Саврий раҳимаҳуллоҳ: “Тақводорлар деб номланишининг сабаби улар бошқалар сақланмайдиган нарсалардан ҳам сақланганлари учундир”, дедилар.

Ибн Аббос розияллоху анху дедилар: “Тақводорлар Аллоҳнинг иқобидан қўрқиб, Унинг қайтарган нарсаларидан қайтадиган, раҳматини умид қилиб, буюрган нарсаларини тасдиқлаб амал қиладиган кишилардир”.

Ҳасан Басрий раҳимаҳуллоҳ дедилар: “Тақводорлар Аллоҳ ҳаром қилган нарсалардан сақланадиган, буюрган нарсаларини бажарадиган зотлардир”.

Умар ибн Абдулазиз раҳимаҳуллоҳ дедилар: “Кундузларини рўза тутиб, кечаларини намоз ўқиб ўтказиб, бошқа пайт гуноҳни ҳам содир этиш Аллоҳга тақво қилиш эмас. Ҳақиқий тақво Аллоҳ ҳаром қилган нарсани тарк этиш, У зот буюрган нарсани бажаришдир. Ким булардан ташқари яна бирор яхшиликка эришса, бу яхшилик устига яхшилик ҳисобланади”.

Мусо ибн Аъюн раҳимаҳуллоҳ дедилар: “Тақводорлар ҳаромга тушиб қолишдан қўрқиб баъзи ҳалол нарсалардан ҳам ўзларини эҳтиёт қилганлари учун Аллоҳ таоло уларни тақводорлар деб номлади”.

Маймун ибн Меҳрон раҳимаҳуллоҳ дедилар: “Тақводор – ўзини кўп ҳисоб-китоб қилувчи кишидир”.

Кўпинча “тақво” калимаси, Абу Ҳурайра розияллоху анху айтганларидек, ҳаромдан четланиш маъносида ишлатилади. Бир киши Абу Ҳурайра розияллоху анхудан тақво ҳақида сўради. Шунда у зот: “Сен тиконли йўлдан юришга мажбур бўлиб қолсанг нима қиласан?” дедилар. Ҳалиги одам: “Агар шундай йўлдан юришим керак бўлиб қолса, эҳтиёт бўлиб, тиконларни босиб юбормасликка ҳаракат қилиб юраман ёки йўлнинг энг четидан аста юриб ўтиб оламан ёхуд у йўлдан умуман юрмай ортимга қайтиб кетаман” деди. Шунда Абу Ҳурайра розияллоху анху: “Мана шу ишинг тақводир” дедилар.

Шоирлардан бири юқоридаги Абу Ҳурайра розияллоху анхунинг сўзларидан келиб чиқиб шундай деган экан:

Гуноҳларнинг катта-ю кичигидан қутулмоқ тақводир.

Сен худди тиконли ерда юрувчи кишидек эҳтиёткор бўл.

Кичик гуноҳни ҳақир санама, зеро тоғлар ҳам майда тошлардан иборатдир.

Тақвонинг асли банда аввал нималардан тақво қилиши кераклигини билиб, сўнг тақво қилишидир.

“(Аллоҳ ўз) амри билан хоҳлаган бандаларига фаришталарни (шундай) ваҳий билан туширур: (“Эй, пайғамбарларим! Инсонларни) огоҳлантирингизки, Мендан ўзга илоҳ йўқ. Бас, (барчаларингиз) Мендангина қўрқингиз!” (Наҳл сураси, 2-оят).

نُوقِتْ أَفْ مُمْ كُبَّرَ أَنْ أَوْ عِدْحَ أَوْ مُمْ أَفْ مُمْ كُتِّ مُمْ أَوْ دَهَّ نِإِو

Албатта, бу (динингиз) бир миллатдир (яъни ислом динидир). Мен эса, сизларнинг Раббингиздирман, бас, Мендан қўрқингиз! (Муминун сураси, 52-оят).

دَابِعَ أَيُّ هَدَابِعِ رَبِّهِ لَلْأَفْوَحِيِّ كَلِدْ لَلْظَمْ هَوْتَحَتْ نَمَّ وَرَّانَ لِنَمَّ لَلْظَمْ هَوْتَحَتْ نَمَّ مُمْ هَلْ نُوُقِتْ أَفْ

“Улар учун устиларидан ҳам оловдан бўлган «соябонлар», остиларидан ҳам (оловдан бўлган) «соябонлар» бўлур. Бу (бўлажак азоб-уқубат) билан Аллоҳ ўз бандаларини қўрқитишидир. Эй, бандаларим! Мендан қўрқингиз!” (Зумар сураси, 16-оят).

نَ وَوُجِلْ سُمْ مُمْ تَنْ أَوْ أَلْ إِنْ تَوْ مَمَتِ الْوَهْتِ أَقْتِ قَحَّ هَلْ لَ أَوْ قَاتِ أَوْ نَمَّ آ نِي دَلَّ أَيْ أَي

“Эй, имон келтирганлар! Аллоҳдан чинакам қўрқув билан қўрқингиз ва мусулмон бўлмай дунёдан ўтмангиз!” (Оли Имрон сураси, 102-оят).

سَبَّ وَ أَعَجَّ وَرَ أَهُ مَ قَلَّ حَ وَ عِدْحَ أَوْ سَفَنَنْ مُمْ كَقَلَّ خَ يَدَّلْ أُمُّ كُبَّرَ أَوْ قَاتِ أَسَّانَ لَ أَيْ أَي نَاكَ هَلْ لَ إِنْ مَ أَحْرَأْ أَوْ هَبَّ نَوْلَ أَسَّتْ يَدَّلْ هَلْ لَ أَوْ قَاتِ أَوْ أَسَّانَ وَ أَرِي ثَكَّ أَلْ أَحْرَ أُمُّ هَنْ عَ ابِي قَرِّ مُمْ كَيْ لَع

“Эй, одамлар! Сизларни бир жон (Одам)дан яратган ва ундан жуфти (Ҳавво)ни яратган ҳамда иккисидан кўп эркак ва аёлларни таратган Раббингиздан қўрқингиз! Шунингдек, ўрталарингиздаги ўзаро муомалада номи келтирилувчи Аллоҳдан ва қариндошлар (алоқасини узиш)дан қўрқингиз! Албатта, Аллоҳ сизларни кузатиб турувчидир” (Нисо сураси, 1-оят).

هَلْ لَ أَوْ قَاتِ إِنْ أُمُّ كَيْ أَيِ إِيْ مُمْ كَلْبَقْ نَمَّ بَاتِ كَلَّ أَوْ تَوْ أُنِي دَلَّ أَنْ يَّيَّ صَوْ دَقَّ لَوْ

“...Сизлардан олдинги Китоб берилганларга ва сизларга ҳам, Аллоҳдан қўрқингиз, деб амр қилганмиз...” (Нисо сураси, 131-оят).

3. Барча Пайғамбар алайҳимуссаломларнинг ўз қавмларига қилган васиятлари ҳам тақво эди.

نُوقَّتَتِ الْاُحُوْنُ مُهُوْحٌ اُمُهَلَلِ اِقْدِ

“Ўшанда уларга биродарлари Нух айтган эди: “(Аллоҳдан) қўрқмайсизми?!” (Шуаро сураси, 106-оят).

نُوقَّتَتِ الْاُدُوْهُ مُهُوْحٌ اُمُهَلَلِ اِقْدِ

“Ўшанда уларга биродарлари Ҳуд айтган эди: “(Аллоҳдан) қўрқмайсизми?” (Шуаро сураси, 124-оят).

نُوقَّتَتِ الْاُحِلْصُ مُهُوْحٌ اُمُهَلَلِ اِقْدِ

“Ўшанда биродарлари Солиҳ уларга айтган эди: “(Аллоҳдан) қўрқмайсизми?!” (Шуаро сураси, 142-оят).

نُوقَّتَتِ الْاَطُوْلُ مُهُوْحٌ اُمُهَلَلِ اِقْدِ

“Ўшанда уларга биродарлари Лут айтган эди: “(Аллоҳдан) қўрқмайсизми?!” (Шуаро сураси, 161-оят).

نُوقَّتَتِ الْاَبْيَعُشُ مُهُوْحٌ اُمُهَلَلِ اِقْدِ

“Ўшанда уларга Шуайб айтган эди: “(Аллоҳдан) қўрқмайсизми?!” (Шуаро сураси, 177-оят).

نُومَلَعَتِ مُتُنُّنٌ اِنَّمُكَلُ رِيْحٌ مُكَلِدُ وُوقَّتِ اَوَّهَلَلِ اِوْدُبَعِ اِمُهَوَّقِلِ لِقْدِ اِمِي هَارِبِ اِو

“Иброҳимни (эсланг), у ўз қавмига деган эди: «Аллоҳга ибодат қилингиз ва Ундан қўрқингиз! Агар билувчи бўлсангиз, мана шу ишингиз сизлар учун яхшироқдир” (Анкабут сураси, 16-оят).

4. Аллоҳ таоло бандаларига тақводор бўлишлари учун Ўзига ибодат қилишларини талаб қилди.

نُوقَّتَتِ مُكَلَّلِعُ لِمُكَلِّبِقٌ نَمَنِ يَدُّ اَوُّمُكَلِّقَلِخِ يَدُّ اِمُكَلِّبَرِ اِوْدُبَعِ اِسَانِلِ اِهِي اِي

“Эй, инсонлар, сизларни ва сизлардан олдингиларни тақволи бўлишингиз учун яратган Раббингизга ибодат қилингиз!” (Бақара сураси, 21-оят).

اِمُكَلَّلِعُ لِمُكَلِّبِقٌ نَمَنِ يَدُّ اِلَعِ بَتُّ كَامُكُ مِ اِي صِل اِمُكَلِّبَعِ بَتُّ كَاوْنَمِ اِنِي اِهِي اِي
نُوقَّتَتِ

“Эй, имон келтирганлар! Сизлардан олдинги (уммат)ларга фарз қилингани каби* сизларга ҳам рўза тутиш фарз қилинди, шояд (у сабабли) тақволи бўлсангиз” (Бақара сураси, 183-оят).

نَعْمُ كُذِّبَ قُرْفَتَ لَبْسِ لَ اُوعِبَّتَ اَلْوُ هُوَعِبَّتَ اَفَّ اَمِ يَ قَتْسُ مِ يَطَارِصَ اَدَهٗ نَاوُ
هَبْ مَكَا صَوُ مَكَلْ ذَهْلَ يَبَسَ

نُوقَّتَتْ مُكَلْ عَل

“Албатта, мана шу (Менинг) Тўғри йўлимдир. Унга эргашингиз! (Бошқа турли) йўлларга эргашмангиз! Акс ҳолда, улар сизларни Унинг йўлидан айириб қўяди. Тақволи бўлишингиз учун (Аллоҳнинг) қилган ҳукм(лар)и мана шу(лар)дир” (Анъом сураси, 153-оят).

5. Тақвонинг ўрни, макони инсон танасидаги энг муҳим аъзо бўлмиш қалбдир.

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар: “Бир-бирингизга ҳасад қилманглар, ўзаро нархларингизни ошириб манманлик қилманглар, бир-бирингизга ғазаб қилманглар, бир-бирингизнинг ортингиздан пойламанглар, биттангиз савдолашиб турган нарсанинг устига иккинчингиз савдо қилмасин! Аллоҳнинг ўзаро биродар бандалари бўлинглар! Мукулмон мукулмоннинг биродаридир. Бир-бирига зулм қилмайди, бир-бирини шарманда қилмайди, бир-бирини ҳақорат қилмайди. Тақво мана бу ерда бўлади” деб 3 марта қалбларига ишора қилдилар. –Кешининг ёмонлигига ўзининг мукулмон биродарини ҳақорат қилиши етарлидир. Бир мукулмоннинг иккинчи бир мукулмонга ҳамма нарсаси: қони ҳам, моли ҳам, обрўси ҳам ҳаромдир”. Бухорий ривояти.

Тақвонинг фойдалари, мевалари

1. Тақводор Аллоҳнинг муҳаббатига эришади.

نَيِّقَتُّمُ لَابِحِيَّ هَلَلَانِ

“Албатта, Аллоҳ тақволиларни яхши кўргай” (Тавба сураси, 4-оят).

نَيِّقَتُّمُ لَابِحِيَّ هَلَلَانِ

“Албатта, Аллоҳ тақводорларни севгай” (Тавба сураси, 7-оят).

نَيِّقَتُّمُ لَابِحِيَّ هَلَلَانِ اَفَّ اَيَّ قَاتَا وَهَدَّ عَبَّ اَفَّ وَ اَمَّ يَلَبَّ

“Аслида эса, ким (Аллоҳ) аҳдига вафо қилса ва тақволи бўлса, албатта, Аллоҳ (бу каби) тақводорларни севади” (Оли Имрон сураси, 76-оят).

2. Тақводор икки дунёда ҳам Аллоҳнинг раҳматига эришади.

وَبُيُوتِ بُيُوتِ بَادِعِ لَاقِ كَيْلِ اِنْدُهُ اِنْدِ اِرْخَالِ يَفَوَّهَ نَسَحِ اِيْنْدِلِ اِدَّهَ يَفِ اِنْلِ بُتْكَ اَو
اَكْزَلِ اِنْوُتْ وَيَوْنُوتِ نِيْ دِلْ اَهُبْ تْكَ اَسْفِ اَيَّ شِ لْ كُتْ عَسَوَ يَتْمَحْ رُوْءِ اَشْ اَنْ مَ
نْ وُنْمُ وِيْ اِنْتِ اِيْ اَبْ مْ هَ نِيْ دِلْ اَو

“Бизларга бу дунёда ҳам, охиратда ҳам яхшиликни ёзгин. Биз Сенга қайтдик». (Аллоҳ) деди: «Азобимни хоҳлаган кишимга етказурман. (Аммо) раҳматим ҳамма нарсадан кенгдир. Уни (раҳматимни) тақвода бўлувчилар, закот берувчилар ва оятларимизга имон келтирувчиларга ёзажакман” (Аъроф сураси, 156-оят).

نَوْمُ حُرْتُمْ كَلْعَلِ اَوْقَاتِ اَوْ هُوْ عُبَّتْ اَفْ كَرَابُمْ هَ اِنْلَزْنِ اَبَاتِ كِ اَدَّهَ و

“Мана бу Биз нозил қилган муборак Китоб (Қуръон)дир, унга эргашингиз ва тақволи бўлингиз, токи раҳм қилингайсиз” (Анъом сураси, 155-оят).

3. Тақво Аллоҳнинг ёрдами, мадади келишига сабаб бўлади. Тақводорни Аллоҳ таоло қўллаб-қувватлайди.

نْ وُنْسُ حُمْ مْ هَ نِيْ دِلْ اَو اَوْقَاتِ اِنْيِ دِلْ اَعْمَ هَ لْ لْ اِنْ

“Зотан, Аллоҳ тақволи бўлганлар ва эзгу иш қилувчилар билан (ҳамиша) биргадир”. (Наҳл сураси, 128-оят).

نِيْ قُتْمُ لْ اَعْمَ هَ لْ لْ اِنْ اَوْ مَلْعَا و

“Яна, билиб қўйингизки, Аллоҳ тақволилар билан биргадир!” (Тавба сураси, 36-оят).

4. Аллоҳ таоло тақводор бандани икки дунёда ҳам хавфу хатардан асрайди ва унга ҳеч қандай ғам-ташвиш етмайди.

حَلْ صَا وَا يَ قَاتِ اِنْمَ فِ يَتِ اِيْ اَمُ كَيْ لَعِ نَوْصُ قِيْ مْ كُنْمُ لُسُرُ مْ كُنْ نِيْ تِ اِيْ اِمْ اِمْدَا يَنْبِ اِي
نْ وُنْ حَيْ مْ هَ اَلْ وُ مْ هِيْ لَعُ فَوْخِ اَلْ

“Эй, Одам авлоди! Агар сизларга ўзингиздан (инсон зотидан) бўлган пайғамбарлар Менинг оятларимни сизларга ўқиган ҳолда келсалар, (билиб қўйингизки) кимки тақволи бўлиб, (ўзини) тузатса, у (каби)ларга (охиратда) хавф йўқ ва улар ташвиш ҳам чекмагайлар” (Аъроф сураси, 35-оят).

نْ وُنْ حَيْ مْ هَ اَلْ وُ وُسْ لْ اْمُ سَمِيْ اَلْ مْ هَ تَزَا فَمَبْ اَوْقَاتِ اِنْيِ دِلْ اَلْ لْ اِيْ جَنْ يَو

“Аллоҳ, тақво қилган зотларни ютуқлари сабабли (охират азобидан) қутқарур, уларга бирор нохушлик ҳам етмас ва улар ғамгин ҳам бўлмаслар” (Зумар сураси, 61-оят).

5. Тақводорнинг қалби нурга тўлади ва басират кўзи очилади. Натижада у ўзига нималар фойдали-ю, нималар зарарли эканини ажратадиган бўлади.

مُكِّنَاتِ آيَاتِي سَمُّكُمْ نَعْرَفُكُمْ وَأَنْقُرُفُكُمْ لَعَلَّ عَجَبِي لَلْأَوْقَاتِ نِ أُوْنَمَآ نِي دَلَّ آيَاتِي مِطْعَمِ لَلْضَفَالِ وَذُّهُ لَلْأَوْكَلِ رَفَعِي وَ

“Эй, имон келтирганлар! Агар Аллоҳдан қўрқсангиз, сизлар учун (ҳақ билан ноҳақликни) ажрим этувчи (ёрддам)ни берур ва гуноҳларингиздан ўтиб, сизларни мағфират қилур. Аллоҳ улкан фазл соҳибидир” (Анфол сураси, 29-оят).

لَعَلَّ عَجَبِي وَهَتَمَّ حَرُّ مَنِّي لِفَكِّكُمْ تُوَيْدِي هَلْ وَسَّرَبِ أُوْنَمَآ وَ لَلْأَوْقَاتِ أُوْنَمَآ نِي دَلَّ آيَاتِي مِطْعَمِ حَرُّ رُوْفَعُ هَلْ لَلْأَوْكَلِ رَفَعِي وَهَبَ نُوْشَمَآ رُوْنُكُمْ

“Эй, (Исога) имон келтирган зотлар! Аллоҳдан қўрқингиз ва Унинг пайғамбари (Муҳаммад)га ҳам имон келтирингиз, (шунда) У сизларга ўз раҳматидан икки баробар ато этур ва сизларга (қиёматда ёритувчи) нур пайдо қилур ҳамда сизларни мағфират қилур. Аллоҳ мағфиратли ва раҳмлидир” (Ҳадид сураси, 28-оят).

6. Аллоҳ таоло тақводор бандасига шайтондан ғолиб бўлиш қувватини ато этади.

نُورِصَبُّمُ مَهْ إِذِ افِ أَوْرَكَدَتِ نَاطِيَّ شِلْ نَمُ فِئِاطُ مَهَّ سَمَ إِذِ أَوْقَاتِ نِي دَلَّ نِ

“Тақво қилганларга шайтондан (бирор) мусибат етса, (дарҳол Аллоҳни) эслайдилар. Бас, ўшанда улар (ҳақни) кўрувчидирлар” (Аъроф сураси, 201-оят).

7. Тақво улкан ажрга эришиш учун василадир.

أَجَّاهَ لَمْ طَعِي وَهَتَّ آيَاتِي سُهُ نَعْرَفُكُمْ لَلْأَوْقَاتِ نِي نَمُ وَكُمْ كَيْ لَلْأَوْقَاتِ نِي دَلَّ لَمْ أَوْقَاتِ نِي

“Бу Аллоҳнинг сизларга нозил қилган амридир. Кимки Аллоҳга тақво қилса, унинг ёмонлик (гуноҳ)ларини ўчирур ва унинг мукофотини буюк қилур” (Талоқ сураси, 5-оят).

مِطْعَمِ نَجَّأُكُمْ لَفِ أَوْقَاتِ نِي وَ أُوْنَمُؤْتِ نِ

“Имон келтириб, тақволи бўлсангиз, сизларга (охиратда) буюк мукофот (бордир)” (Оли Имрон сураси, 179-оят).

8. Тақво ризқнинг кенг бўлиши, кўплаб яхшиликлар эшигининг очилишига сабаб бўлади.

نَكَلْ وَضُرَّالْ اَوْءَامَّسَلْ اَنْمَّتَاكَرَبْ مَّهَّيَلَعْ اَنْحَتَفَلْ اَوْقَاتْ اَوْ اُونَمَّ اَيَّرُقُولْ اَلْهَلْ اَنْ اَوْلَوْ
نَّوْبِسْ كَيَّ اُونَاكَ اَمَّ مَّهَّ اَنْ دَخَّ اَفَّ اَوْبَّ ذَكَ

“Агарда (мазкур) юртларнинг аҳолиси имон келтирган ва тақво қилганларида эди, улар устига осмонлар ва Ердан баракотлар (эшиклари)ни очиб юборган бўлур эдик. Лекин (улар пайғамбарларни) ёлғончига чиқардилар. Натижада қилмишлари сабабли уларни (азобга) тутдик” (Аъроф сураси, 96-оят).

بَسَّتَّحَيَّ اَلْ تُثَيَّحُ نَمُّ هُوَ قُرَّرَيَّ وَ (2) اَجَّحَّ مَّهَّ لَّعَّجَّيَّ هَلَّ لَّ قَّتَيَّ نَمَّ وَ

“Кимки Аллоҳга тақво қилса, У унга (ташвишлардан) чиқиш йўлини (пайдо) қилур. Яна, уни ўзи ўйламаган жойдан ризқлантирур” (Талоқ сураси, 2,3-оятлар).

9. Тақво сабабли муаммолар ечилиб, ишлар осонлашади.

اَجَّحَّ مَّهَّ لَّعَّجَّيَّ هَلَّ لَّ قَّتَيَّ نَمَّ وَ

“Кимки Аллоҳга тақво қилса, У унга (ташвишлардан) чиқиш йўлини (пайдо) қилур” (Талоқ сураси, 2-оят).

اَرْسُيَّ هَرْمَأُ نَمُّ هَلَّ لَّعَّجَّيَّ هَلَّ لَّ قَّتَيَّ نَمَّ وَ

“Кимки Аллоҳга тақво қилса, (Аллоҳ) унинг ишини осон қилур” (Талоқ сураси, 4-оят).

اَرْسُيَّ لَّ هَرْسَيَّ نَسَفْ (6) اَيَّ نَسُحْ لِبَابْ قَدَّصَوْ (5) اَيَّ قَاتْ اَوْ اَيَّ طَعَّ اَفَّ نَمَّ اَفَّ

“Бас, кимки (закот ва садақотларни) берса ва (Аллоҳдан) қўрқса,

ҳамда гўзал (нарсани) тасдиқ этса, бас, унга осонликни муяссар қилурмиз” (Лайл сураси, 7-оят). Оятдаги гўзал нарсдан мурод ислом дини ёки жаннат ёхуд имон калимасидир.

10. Тақво сабабли банда душманларидан ғолиб бўлади, уларнинг макру хийлаларидан ҳамда ёмонликлари сақланади.

عَبَقِ الْغُلَّاءِ وَأَدَّاسَفِ الْوَضْرَاءِ إِيَّاهُ أَؤَلُّعَ نَوْدِي رِيَّيْهِ الْيَدَّالِ الْغُلَّاءِ نَعْرَ الْوَادِلِ الْكُلِّ
نِيَّ قُتْمُ الْجَلِّ

“Биз ўша (сизларга маълум) охират диёрини ер юзида зулм ва бузғунчилик қилишни истамайдиган кишилар учун яратурмиз. Оқибат эса, тақволи кишиларникидир” (Қасос сураси, 83-оят).

كُلِّتِ الْهَلْطُومَ إِذْ هُلُّكُنَّ أَرَاهُنَّ أَلَّاهُ تَحْتِ نَمِ يَرْجَحُ نَوُوتُ مَلَّادِغُ وَيَتَلَّاهُ نَجَّالِ لَتَمَّ
رَّانَّالَّ نِيَّ رِفَّالَّ الْيَبَّ قُوعُ وَأَوْقُتَّ الْيَدَّالِ الْيَبَّ قُوعُ

“Тақволилар учун ваъда қилинган жаннатнинг мисоли: унинг остида анҳорлар (доимо) жорий, мевалари ва соялари боқийдир. Бу тақво қилганларнинг оқибати (мукофоти)дир. Кофирларнинг оқибати эса дўзахдир” (Раъд сураси, 35-оят).

مُوقُوفٍ أَوْقُتَّ الْيَدَّالِ أَوْ أُونَمَّ الْيَدَّالِ نَمِ نَوُوحُ سَيَّوْ أَيْ نَدَّالِ الْهَيْخُ الْوَرَفَكَّ نِيَّ دَلَّالِ نِيَّ
بِاسْحَرْيَغُ بَأَشَّيْ نَمِ قُزَّرِيَّ الْهَلَّالِ أَوْ هَمَّ أَيْ قُوقُ الْيَدَّالِ

“Кофир бўлганларга бу дунё зийнатли қилиб қўйилган. Улар имон келтирганлар устидан куладилар. Ҳолбуки, қиёмат куни тақволи бўлганлар улардан баланддирлар. Аллоҳ хоҳлаган кишиларга беҳисоб ризқ берур” (Бақара сураси, 212-оят).

12. Панду насиҳат фақат тақводорларгагина фойда беради, уларгагина таъсир қилади. Улар Аллоҳнинг оятлари ҳақида тафаккур қиладилар ва ўша оятлар асосида яшайдилар.

أَرْوَّتْ لِمَنْ هِيَ دَيَّيَّ نَبَّ أَمَلِ أَقْصَمَ مَمَّيَّ رَمَّ نَبَّ الْيَسَّيَّ عِبَّ مَمَّ رَاتَّ آيَّ لَعَّ أَنْ يَّفَّ قَوَّ
عَطَّ عَمَّ وَيَّ دَهَّ وَأَرْوَّتْ لِمَنْ هِيَ دَيَّيَّ نَبَّ أَمَلِ أَقْصَمَ مَمَّ رُونَّ وَيَّ دَهَّ هَيْفَ لَّيَّ خَنَّ الْهَانَ يَّ تَّ آوَّ
نِيَّ قُتْمُ الْجَلِّ

“Уларнинг изларидан Исо ибн Марямни ўзидан олдинги (туширилган) Тавротни тасдиқ этувчи ҳолда издош қилиб юбордик ва унга Инжилни – ичида ҳидоят ва нури билан ўзидан олдинги (туширилган) Тавротни тасдиқ этувчи ҳолда тақводорлар учун ҳидоят ва насиҳат (манбаи) қилиб бердик” (Моида сураси, 46-оят).

نِيَّ قُتْمُ الْجَلِّ عَطَّ عَمَّ وَيَّ دَهَّ وَ أَمَّ وَ هَيْ دَيَّيَّ نَبَّ أَمَلِ الْكَنَّ الْهَانَ لَعَّ جَفَّ

“Биз буни улардан олдинги ва кейинги давр учун (ибратли) жазо, тақволи кишилар учун эса насиҳат (манбаи) қилдик” (Бақара сураси, 66-оят).

نِيَّ قُتْمُ الْجَلِّ عَطَّ عَمَّ وَيَّ دَهَّ وَسَّالَّ لَّ نَّيَّ بَّ آدَهَّ

“Бу (Қуръон ёки мазкур гаплар) одамлар учун баёнот ҳамда тақводорлар учун ҳидоят ва насиҳат (манбаи)дир” (Оли Имрон сураси, 138-оят).

عَظْمًا وَمَوْكِبًا لِّبَقِ نَمِ الْوَلَحَّ نِي دَلَّ نَمَّ الْتَمَّ وَتَانِّي بُمَّ تَايَا مُكِّي لِّلْ اِنَّا لَزَنَّا دَقْلَو
نِي قُتْمُ لِّل

“(Эй, мўминлар!) Дарҳақиқат, Биз сизларга (ушбу) баён этувчи оятларни, сизлардан илгари ўтганлар тўғрисидаги мисолларни ва тақводорлар учун насиҳатни нозил қилдик” (Нур сураси, 34-оят).

نِي قُتْمُ لِّل سِدَّ هِي فَ بِي رِ الْبَاتِ كِلْ لَد

“Ушбу Китоб (Қуръон) шубҳадан холи ва (у шундай) тақводорлар учун ҳидоят (манбаи)дир” (Бақара сураси, 2-оят).

نِي قُتْمُ لِّل اِرْكَدَّوَّ اَيَّضًا وَنَا قُرْفُ لِّ نُوْرًا وَ سُوْمِ اِنِّي تَا دَقْلَو

“Дарҳақиқат, Биз Мусо ва Ҳорунга Фурқон (Таврот), зиё ва тақводор кишилар учун эслатма ато этдик” (Анбиё сураси, 48-оят).

نِي قُتْمُ لِّل رَكَّ دَتَلُّوْ اِي

“Ҳақиқатан, у (Қуръон) тақводорлар учун эслатмадир” (Ал-ҳаққот сураси, 48-оят).

13. Тақво Аллоҳнинг дўстларининг сифати ҳамда Аллоҳга дўст бўлишнинг асосий йўлидир.

نِي عَايِلُوْ اُوْنَا كَ اَمَّوْ مَارْحَلْ لِي جَسَمَلْ اِنَّ عَ نَوْدُصِّي مُوْوْ هَلْ لُ اُمَّوْ بَدَّ عِي اَلْ اُمَّوْ لَ اَمَّوْ
نُوْمَلَّ عِي اَلْ مُرَثَّ كُ اِنَّا كَلَّوْ نُوْقُتْمُ لِّل اَلْ اِي هُوَايِلُوْ

“Уларга не бўлдики, (мўминларни) Масжиди Ҳаром (зиёрати)дан тўссалар ҳам, уларни Аллоҳ азобламаслиги керак эмиш?! Ваҳоланки, улар унинг (Масжиди Ҳаромнинг) эгаси эмаслар. Унинг эгалари фақат тақволи (мўмин) кишилардир. Лекин, уларнинг аксарияти (буни) билмайдилар” (Анфол сураси, 34-оят).

يَلُوْ هَلْ لُ اَوِضَعُ بْ اَيِلُوْ اُمَّوْ هُضَعُ بْ نِي مَلْ اِظَلَّ اِنَّا وَاِئِي شِ هَلْ لُ نَمَّ كُنَّ عَ اُوْنُ عِي نَلَّ مُوْ اِنَّا
نِي قُتْمُ لِّل

“Чунки, улар Сиздан Аллоҳ (томони)дан бўлмиш (бирор) нарсани (азобни) қайтара олмаслар. Албатта, золимлар бир-бирларига дўстдирлар. Аллоҳ эса тақводорларнинг дўстидир” (Жосия сураси, 19-оят).

“Эй, Муҳаммад!) Албатта, Биз тақво эгаларига хушхабар беришингиз учун ва саркаш қавмни огоҳлантиришингиз учун уни (Қуръон тиловатини) Сизнинг тилингизга осон қилиб қўйдик” (Марям сураси, 97 оят).

18. Тақводорларнинг ўзаро алоқаларидан бошқа барчанинг алоқаси қиёмат кунида тугайди.

نَيِّقَاتُ الْمَالِ وَالْمَالِ يُدْعَىٰ صُغْبِلْ مُمْضِعَبِ ذِي مَوِيءٍ خَالِ

“У кунда тақводорлардан ўзга дўстлар бир-бирларига душмандирлар” (Зухруф сураси, 67-оят).

19. Тақводорлар нажотга эришувчилардир.

نُزُؤِ الْاِفْلَاقِ مَهْ كَيْلِ الْوُفَىٰ هَ قَاتِي وَ هَلْ لَ شَحْيَ وَ هَلْ وَسَرَوَ هَلْ لَ اِعْطِي نَمَو

“Кимки Аллоҳ ва Унинг пайғамбарига итоат этса ва Аллоҳдан қўрқиб, тақво қилса, бас, айнан ўшаларгина ютуқ эгаларидирлар” (Нур сураси, 52-оят).

20. Тақводорларга Аллоҳнинг раҳмати етади.

مُهَ نِي دَلَاوَةَ الْكَزَلِ نُوْتُوِي وَ نُوقَاتِي نِي دَلِ اَهُبْتُ كَأَسَفِ عِي شَلْ كُتَعَسَوِي تَمَحَرَو
نُونُ مُوِي اِنْتَايَا ب

“(Аммо) раҳматим ҳамма нарсадан кенгдир. Уни (раҳматимни) тақвода бўлувчилар, закот берувчилар ва оятларимизга имон келтирувчиларга ёзажакман” (Аъроф сураси, 156-оят).

21. Тақво пайғамбарлар ва уларни тасдиқлаган мўминларнинг сифатидир.

نُوقَاتُ الْمَالِ مَهْ كَيْلِ الْوُفَىٰ هَبِ قَدَصَوَ وَ قَدَصَلَابِ اِعْجِي دَلَاو

“Ростликни келтирган зот (Муҳаммад) ва уни тасдиқ этганлар (мўминлар) – айнан ўшалар тақволи зотлардир” (Зумар сураси, 33-оят).

22. Тақво қиёмат куни банданинг нажотга эришишига сабаб бўлади.

اِي شَحْ اِهِي فَ نِي مَلْ اِظَلْ اُرَدَنَ وَ اَوْقَاتِ نِي دَلِ اِي جَنْ نُنْ مَث

“Сўнгра тақводор бўлганларни (ундан) қутқарурмиз ва золим кимсаларни тиз чўккан ҳолларида (жаҳаннамда) қолдирурмиз” (Марям сураси, 72-оят).

نُونُ نَحْيِ مَهْ اَلْ وُؤَسَلِ اُمُؤَسَمِي اَلْ مَهْ تَرَافَمَبِ اَوْقَاتِ نِي دَلِ اَلْ لَ اِي جَنْ نِي وَ

“Аллоҳ, тақво қилган зотларни ютуқлари сабабли (охират азобидан) қутқарур, уларга бирор нохушлик ҳам етмас ва улар ғамгин ҳам бўлмаслар” (Зумар сураси, 61-оят).

23. Тақво гуноҳларнинг кечирилишига сабаб бўлади.

لَعَجَّ وَيَوْهَتَ مَحْرُومٍ نِيْلَ فِكْمُ كِتُؤِيْهِ هَلْ وَسَّرَبْ اُوْنَمَّ اَوْ لَلْ اُوْقَاتِ اُوْنَمَّ نِيْلَ اِهْيَا اِي
مُيْحَرْ رُوْفَعٌ هَلْ لْ اُوْمُكَلْ رَفْعِيْ وَهَبَ نُوْشَمَّ اَرُوْنُ مُمُكَلْ

“Эй, (Исога) имон келтирган зотлар! Аллоҳдан қўрқингиз ва Унинг пайғамбари (Муҳаммад)га ҳам имон келтирингиз, (шунда) У сизларга ўз раҳматидан икки баробар ато этур ва сизларга (қиёматда ёритувчи) нур пайдо қилур ҳамда сизларни мағфират қилур. Аллоҳ мағфиратли ва раҳмлидир” (Ҳадид сураси, 28-оят сураси).

رَفْعِيْ وَ مُمُكَلْ اَمَّعْ اُمُكَلْ لْ حُصِّي (70) اَدِي دَسَّ اَلْوَقْ اُوْلُوْقَ وَ هَلْ لْ اُوْقَاتِ اُوْنَمَّ نِيْلَ اِهْيَا اِي
اَمِّي طَعَّ اَزَوْفَ زَا فَا دَقَفُ هَلْ وَسَّرَوَ هَلْ لْ اِعْطِيْ نَمَّ وَ مُمُكَلْ بُوْنُذُ مُمُكَلْ

“Эй, мўминлар! Аллоҳдан қўрқингиз ва тўғри сўзлангиз! (Шунда Аллоҳ) ишларингизни ўнглар ва гуноҳларингизни мағфират этар. Кимки Аллоҳга ва Унинг пайғамбарига итоат этса, бас, у улуғ ютуққа эришибди” (Аҳзоб сураси, 70, 71-оятлар).

24. Улуғлик фақатгина тақво билан бўлади.

Самура розияллоҳу анҳу Набий соллаллоҳу алайҳи васалламдан ривоят қиладилар: “Ҳасаб молу давлат, улуғлик эса тақводир”. Термизий ривояти.

25. Аллоҳ таоло тақводорлар учун илм олишни осон қилиб қўяди.

مِّي لَعَجَّ وَيَوْهَتَ مَحْرُومٍ نِيْلَ فِكْمُ كِتُؤِيْهِ هَلْ وَسَّرَبْ اُوْنَمَّ نِيْلَ اِهْيَا اِي

“Аллоҳдан қўрқингиз! Аллоҳ сизларга (шундай) таълим беради. Аллоҳ ҳамма нарсани билувчи зотдир” (Бақара сураси, 282-оят).

26. Тақвонинг савоби жаннатдир.

نِيْلَ اِهْيَا اِي اُوْمُكَلْ رَفْعِيْ وَهَبَ نُوْشَمَّ اَرُوْنُ مُمُكَلْ

“Раббингиздан (бўлувчи) мағфиратга ва кенглиги осмонлару Ерга тенг, тақводорлар учун тайёрлаб қўйилган жаннат сари (солиҳ амаллар қилиш билан) шошилингиз!” (Оли Имрон сураси, 133-оят). Жаннатнинг кенглиги нисбий маънода етти қават осмон ва етти қават ернинг энига тенг дейилган. Ваҳоланки, Еру осмонларнинг эни ёки бўйи деган тушунча йўқ.

Лекин бу ерда ташбеҳ учун жаннатнинг эни Еру осмонлар кенглигини қўшгандаги ҳажмга тенг бўлса, унинг бўйи унданда узоқ масофани ташкил этиши муқаррар эканини таъкидлаш учун Аллоҳ таоло мисол келтирмоқда. Зеро, одамлар наздида бу дунёда уларга маълум бўлган энг катта кенглик – бу, Еру осмонлар орасидаги кенгликдир. Жаннат етти қават осмон билан Аршининг ўртасида, дўзах эса, етти қават ернинг остида дейилиши ҳам нисбий таърифдир.

أَمْ أَهِيَ فُؤَادُ رَأْفَتِ الْإِلَهِاتِ نَمَّ يَرْحَمُ أَعْوَجَّ دَعْوَتِ الْإِنِّج (30) نِي قُتْمُ الْجَارَادِ مَعَنَ لَو
نِي قُتْمُ الْجَالِيَّيْ كَلِّدَكَ نُوْءَ أَشَاي

“Тақводорларнинг диёрлари нақадар яхши! Улар остидан анҳорлар оқиб турадиган мангу жаннатларга кирурлар. Улар учун у ерда хоҳлаган нарсалари бордир. Тақводорларни Аллоҳ мана шундай мукофотлагай” (Наҳл сураси, 30, 31-оят).

نِي قُتْمُ الْجَالِيَّيْ كَلِّدَكَ نُوْءَ أَشَاي

“(У кунда) жаннат тақводорларга (кўриб қувониш ва киришлари учун) яқинлаштирилур” (Шуаро сураси, 90-оят).

مِ يَغْنَلُ الْإِنِّج مَّوَّ بَرْدَنِّ عَنِّي قُتْمُ الْجَالِيَّيْ

“Албатта, тақводорлар учун Парвардигорлари ҳузурида неъмат боғлари бордир” (Қалам сураси, 34-оят).

دِي عَبْرِيَّيْ نِي قُتْمُ الْجَالِيَّيْ كَلِّدَكَ نُوْءَ أَشَاي

“Жаннат тақводор зотларга йироқ бўлмаган (бир маконга) келтирилур” (Қоф сураси, 31-оят).

مَلِّ نَبَلِّ نَمُّ رَأْفَتِ الْإِلَهِاتِ نَمَّ يَرْحَمُ أَعْوَجَّ دَعْوَتِ الْإِنِّج مَعَنَ لَو
نَمَّ أَهِيَ فُؤَادُ رَأْفَتِ الْإِلَهِاتِ نَمَّ يَرْحَمُ أَعْوَجَّ دَعْوَتِ الْإِنِّج مَعَنَ لَو
عَطْفٌ أَمْ يَمَّحَّ أَوْ قُسَّ وَرَأْفَتِ الْإِلَهِاتِ نَمَّ يَرْحَمُ أَعْوَجَّ دَعْوَتِ الْإِنِّج مَعَنَ لَو
مَّوَّ بَرْدَنِّ عَنِّي قُتْمُ الْجَالِيَّيْ كَلِّدَكَ نُوْءَ أَشَاي

“Тақволи зотлар учун ваъда қилинган жаннатнинг мисоли (сифати будир): Унда айнимас сувдан иборат анҳорлар ҳам, таъми ўзгармас сутдан иборат анҳорлар ҳам, ичувчилар учун лаззатли (ақлдан оздирмайдиган) майдан бўлмиш анҳорлар ҳам ва мусаффо асалдан иборат анҳорлар ҳам бордир. Улар учун у жойда барча мевалардан бордир ва (у жойда) Парвардигорлари (томони)дан мағфират бордир. (Ана шундай зотлар) дўзахда мангу қоладиган ва қайноқ сув билан суғорилганда ичакларини

тилка-пора қилиб ташлайдиган (кофир)лар каби бўлурмилар?!” (Муҳаммад (с.а.в.) сураси, 15-оят).

مَوْلَىٰ لِقَاؤِ هَٰؤُلَاءِ أَلَمْ تَحْتَفِ وَأَهْوَأَجِ إِذِىَّ حَرَمُزَةَ نَجِّى لَىٰ لِمُؤَبَّرِ أَوْقَاتِ نِيَّ دَلَّ قِيَسَ وَ
نِيَّ دَلَّ أَحْ هُوَ لِحْدَافٍ مُّتَبَطِّ مَكِّيَّ لَعْمَ أَلَسَ أُهُتَنَزَخَ

“Парвардигорларидан қўрққан тақволи зотлар ҳам гуруҳ-гуруҳ ҳолда жаннатга бошлаб борилур. То қачонки, улар унинг дарвозалари очилган ҳолда эканида етиб келганларида ва унинг қўриқчилари: «Сизларга салом! Хуш келдингиз! Бас, унга мангу қолувчи бўлган ҳолингизда кирингиз!» – деганларида (улар беҳад шодланурлар)” (Зумар сураси, 73-оят).

Фойдаланилган манбалар:

1. Ҳофиз Ибн Ражаб Ҳанбалийнинг “Жомеъул улуми вал ҳикам” асари.
2. Шайх Абдулазиз Салмоннинг “Иршодул ибод” асари.
3. Шайх Мозин ал-Фариҳнинг “Ар-роид” асари.

Нозимжон Ҳошимжон